

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Képzési tudásszabványok az alapszintű oktatás végén

Általános tantárgyi kompetenciák (ÁTK)

A tanuló különféle kommunikációs helyzetekben, hagyományos és digitális környezetben szóban és írásban kommunikál, tiszteletben tartva az igényes, helyzethez illő nyelvhasználat szabályait. Ápolja a párbeszéd kultúráját, és tiszteletben tartja az írásbeli és szóbeli kommunikáció alapvető szabályait, kódrendszerét. Gazdag szókinccsel rendelkezik, és képes nyelvileg hatékonyan és érthetően kifejezni gondolatait, érzéseit és elképzeléseit.

Irodalmi és más művészi alkotások értelmezésénél alkalmazza elsajátított ismereteit, és fokozatosan fejleszti esztétikai érzékét, fogékonyságát. Irodalmi művek megismerésén keresztül fejleszti fantáziáját, kutatási készségét, kritikai gondolkodását, önmaga és mások megértésének képességét; fejleszti erkölcsi ítélőképességét, empátiáját és asszociációs képességét. A tanuló olvas és irányítottan elemez nem szépirodalmi jellegű szövegeket (beleértve a digitális forrásokat és médiatartalmakat is), ezáltal fejleszti az információk kiválogatásának, értékelésének és alkalmazásának képességét, és felelősségteljesen viszonyul a szellemi tulajdonhoz. Biztonságosan használja az információs és kommunikációs technológiát tanulás céljára.

A nyelvtanból és irodalomból szerzett tudását továbbtanulásra, -képzésre, valamint a társadalmi életbe való beilleszkedésre (problémamegoldás, együttműködés, kezdeményezés, felelősségteljes viszonyulás saját maga és környezete, a fenntartható jövő iránt stb.) használja.

Életkorának megfelelően megérti a nyelv és az irodalom helyét, szerepét és jelentőségét a nemzeti identitás formálásában és a kulturális hagyományok megőrzésében, ápolja nemzetének kultúráját, és tiszteletben tartja más kultúrák különbözőségét, eltérő világképét és működési rendjét. Anyanyelvi tudását és világismeretét hasznosítani képes az idegen nyelvi, új ismeretek megszerzése során.

Különböző tanulási stratégiákat alkalmaz, és funkcionális kapcsolatba állítja a tanult tantárgyak tudásanyagát. Ismeri a tantárgyközi kapcsolatok feltárásának jelentőségét, és a különféle tudásterületeken szerzett ismereteit, tapasztalatait beépíti szóbeli és írásbeli kommunikációjába, s a problémamegoldás szolgálatába állítja.

Megtanulja őrizni, ápolni és szeretni a magyar nyelvet, a más nyelveket és kultúrákat tiszteli. Alkalmazza az élethosszig tartó tanulás elveit.

Alapszint

Speciális tantárgyi kompetenciák 1 (STK 1)

A tanuló érti, mi a nyelv, tudja, milyen nyelven beszél, és felismeri a magyar normatív nyelvváltozatok (irodalmi nyelv és köznyelv)

helyét és szerepét a társadalomban. Meg tudja különböztetni a nemzeti nyelv sztenderd változatát a nyelvjárásoktól. Beszédben és írásban alkalmazza a nemzeti nyelv sztenderd változatát. Szókincse fejlett, életkorának megfelelő, mentális lexikonának elemeit a kommunikációs helyzetnek megfelelően hívja elő. Képes megfogalmazni az irodalmi mű keltette olvasásélményét és kiválogatni a keresett információkat a nem szépirodalmi jellegű (lineáris és nem lineáris) szövegből. Ismeri a tantervben előírányzott irodalmi műveket és szerzőjüket. Megkülönbözteti a népköltészetet és a szerzői irodalmat (műköltészetet). Megadott szempontok szerint (önállóan vagy a tanár segítségével) interpretálja a tantervben szereplő irodalmi műveket.

Speciális tantárgyi kompetenciák 2 (STK 2)

A tanuló konkrét nyelvi helyzetben képes alkalmazni a nyelvtanból és helyesírásból szerzett ismereteit. Érthetően, szabatosan beszél, folyékonyan olvas, képes kifejtetni a véleményét. Figyelmesen hallgatja beszédpartnerét, és tiszteletben tartja annak véleményét. Egyszerű szóbeli vagy írásbeli szöveget alkot valamely irodalmi mű keltette élményéről, illetve a mindennapi életből vagy a képzelet világából merített témáról. Szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek olvasásakor különböző olvasási technikákat, stratégiákat alkalmaz. A különféle szövegtípusokban megkülönbözteti az explicit (nyelvileg kifejtett) és implicit (nem kifejtett) jelentéseket, tartalmakat. Különféle tudásforrásokat használ, összehasonlítja és értékeli az információkat, adatokat.

Speciális tantárgyi kompetenciák 3 (STK 3)

A tanuló különböző kommunikációs helyzetekben használja az irodalmi nyelvet és a köznyelvet. A beszédhelyzetnek megfelelően választ a nyelvi jelkészletből. Érvekkel alátámasztva fejt ki a véleményét, tiszteletben tartja más álláspontját. Különböző szövegtípusokat alkot. Szépirodalmi és nem szépirodalmi jellegű szövegeket olvas, értelmez és parafrázál. Felhasználja olvasási készségét, szövegértelmezéskor különböző olvasási stratégiákat, a tudásépítés folyamán különféle tanulási stratégiákat alkalmaz. A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója, tiszteletben tartja a saját kultúrájának értékeit, valamint más nemzetek kultúráját. Az olvasással kapcsolatos attitűdjei pozitívak, igényli és megérti az olvasás jelentőségét általános műveltsége és tudása fejlesztésének szempontjából. Felismeri a verbális agresszió formáit (tiszteletlen megszólítás, a beszédárs semmibevétele, sértegetés, gyűlöletbeszéd stb.) mint negatív jelenségeket.

Az oktatási ciklus kimenetei (OCK) az alapfokú oktatás végén:

Alapszint		
STK 1	STK 2	STK 3
<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>
– MNY.AO.A.1.1. Meg tudja	– MNY.AO.A.2.1. Ismeri a tanult helyesírási	– MNY.AO.A.3.1. Nyelvi ismereteit és

különböztetni a nemzeti nyelv sztenderd változatát a nyelvjárásoktól. Tud a kódváltás szükségességéről, és egyszerűbb beszédhelyzetekben alkalmazza is. – MNY.AO.A.1.2. Megkülönbözteti a magán- és mássalhangzókat, csoportosítani tudja a magánhangzókat a kiejtés időtartama alapján, a mássalhangzókat zöngésség szerint; ismeri a betűrendbe sorolás és szótagolás szabályait; hangképzése helyes. – MNY.AO.A.1.3. Az alapszófajok közül felismeri és megnevezi az igét, főnevet, melléknevet, számnevet és a személyes névmást, a viszonyszók közül pedig a kötőszót. – MNY.AO.A.1.4. Megkülönbözteti az egyszerű és összetett szavakat. – MNY.AO.A.1.5. Mondatelemzéskor felismeri a következő mondatrészeket, szintagmákat: predikatív szerkezet (igei állítmány, határozott alany), tárgyias szerkezet, határozós szerkezet (hely-, idő- és módhatározó), jelzős szerkezet (minőség- és mennyiségjelző). – MNY.AO.A.1.6. Felismeri és megnevezi a szóelemek fajtáit (szótő, toldalék, előtag, utótag). – MNY.AO.A.1.7. Jelentéstani szempontból felismeri az egyjelentésű, a	szabályokat és a helyesírási alapelveket, és alkalmazza őket egyszerűbb példákon. – MNY.AO.A.2.2. Használja <i>A magyar helyesírás szabályait</i> és a <i>Helyesírási tanácsadó szótárt</i>, valamint néhány online helyesírási tanácsadó portált. – MNY.AO.A.2.3. Különböző célokkal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb nyelvezetű szépirodalmi, valamint (lineáris és nem lineáris) nem szépirodalmi szöveget (szakszöveg, ismeretterjesztő szöveg stb.) olvasni és tartalmát összefoglalni. Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy a kultúra egyéb területe tárgyköréből tartott, nagyközönségnek szánt előadást (élőben vagy felvételről), s tud rövid jegyzetet készíteni. – MNY.AO.A.2.4. Képes kritikus hozzáállással átgondolni megadott szempont alapján egy rövid, egyszerű szépirodalmi vagy nem szépirodalmi szöveget (pl. tetszik-e neki a szöveg, érdekesnek/szokatlannak találja-e, nehézséget okoz-e az olvasása, elegendő információt tartalmaz-e a feladott irodalmi vagy nyelvészeti tárgyú lecke megtanulása/megírása tekintetében, stb.), s mindezt meg is tudja indokolni. – MNY.AO.A.2.5. Összeköti az irodalmi művek tartalmát saját vagy más tapasztalatával, élethelyzetével, s következtetéseket von le.	nyelvkészségét helyes, érthető és a kommunikációs helyzetnek megfelelő (szóbeli és írásbeli) megnyilatkozások alkotására használja. – MNY.AO.A.3.2. Nem lineáris szövegeket (grafikonok, ábrák, táblázatok) olvas és értelmez. – MNY.AO.A.3.3. Különböző epikai közlésformákat és különböző funkcionális stílusokat alkalmazva alkot szöveget. – MNY.AO.A.3.4. Összhangba állítja a megfelelő nyelvi kifejezést a kontextussal (beleértve a konstruktív kommunikációt is csoportban, a közösségi hálón és az interneten). – MNY.AO.A.3.5. Saját álláspontját a kommunikációs helyzetnek megfelelően, érvekkel alátámasztva fogalmazza meg, és mások véleményét is figyelembe veszi. Kulturált vitakészséggel rendelkezik. – MNY.AO.A.3.6. Felismeri a gyűlöletbeszédet és a diszkriminációt mint negatív jelenséget a mindennapi élethelyzetekben és a médiában; tisztában van a nyelvi tolerancia, valamint az egyéni és kulturális különbségek tiszteletének jelentőségével.
--	---	--

többjelentésű, a rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavakat. – MNY.AO.A.1.8. Meg tudja különböztetni az egyszerű és az összetett mondatokat; felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka szerint. – MNY.AO.A.1.9. Ismeri és helyesen használja az olvasmányokban fellelhető és a mindennapi kommunikációs helyzetekben előforduló (életkorának megfelelő) szavakat, kifejezéseket, szómagyarázatokat, frazeológiai egységeket. Meg tudja különböztetni a különféle kommunikációs célokat és helyzeteket, és a (hivatalos vagy kötetlen) közlési szándéknak megfelelő szókinccset használja. – MNY.AO.A.1.10. Felismeri a tantervben előírt alapművek címét és szerzőjét; felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait; meghatározza az irodalmi mű témáját, a cselekmény helyét és idejét, fő motívumait és szereplőit, összefoglalja, reprodukálja a cselekményt. – MNY.AO.A.1.11. Felismeri és megkülönbözteti a műnemeket és a műfajokat. Megkülönbözteti a népköltészetet a szerzői irodalomtól (műköltészettől), a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek	– MNY.AO.A.2.6. Képes rövid, egyszerű prózai szöveg tömörített (vázlatos) vagy nem tömörített összefoglalására, elmondására, lényeges és lényegtelen információk elkülönítésére. Képes explicit (nyelvileg kifejtett) és implicit (nem kifejtett) információkat kiszűrni a szövegből. – MNY.AO.A.2.7. Különböző kommunikációs helyzetekben a beszédhelyzetnek és beszédshándéknak megfelelően választ a nyelvi (verbális és nem verbális) jelkészletből és az epikai közlésformákból (elbeszélés, párbeszéd, leírás stb.). – MNY.AO.A.2.8. Kiszűri a szövegből a számára ismeretlen szavakat, s módot talál jelentésük feltárására (kérdéseket fogalmaz meg, kézikönyveket, nyomtatott és online szótárakat, adatbázisokat használ); adott szempontok szerint válogató olvasással képes adatokat kiszűrni a szövegből.	– MNY.AO.A.3.7. Olvasási és szövegértési készségét felhasználja más tantárgyak tanulásában (információkat keres, megérti a szöveg részeinek és egészének jelentését). – MNY.AO.A.3.8. Képes különféle olvasási stratégiákat alkalmazni (pl. hangos olvasás, néma olvasás, a teljes szöveg vagy a szöveg nem lineáris elemeinek átfutása, információk aláhúzása, jegyzetelés stb.) a lineáris és nem lineáris szövegek jellegétől és az olvasás céljától (tájékozódás, tanulás, esztétikai élmény, szórakozás) függően. – MNY.AO.A.3.9. Gyakran olvas, és érti az olvasás jelentőségét saját általános műveltsége és tudása fejlesztésének szempontjából. Megnevezi a könyv szerkezeti egységeit (főcím, alcím, fejezet, bekezdés, lábjegyzet, tartalom, előszó, utószó, tárgymutató), és könyvtári kutatásai során alkalmazza ismereteit. – MNY.AO.A.3.10. Érti az irodalom és a kultúra jelentőségét az életében; fejleszti kreativitását és alkotói készségét minden téren; értékeli az irodalmat mint a nemzeti, európai és nemzetközi kultúra lényeges részét és mint a különböző kultúrák népszerűsítésének eszközét. – MNY.AO.A.3.11. Nyelvi és irodalmi
--	---	---

jellemzőit, beszélőjét. Különbséget tesz szerző és narrátor között. Képes a következő stilisztikai eszközök felismerésére: hasonlat, megszemélyesítés, költői jelző.		ismereteit felhasználja a különböző kulturális rendezvényeken (előadások, irodalmi estek, kiállítások, performance-ok...), előre megtervezett elképzeléseket realizál, részt vesz az iskolát és a helyi közösséget érintő projektekben. – MNY.AO.A.3.12. Egyszerűbb szóbeli vagy írásbeli szöveget alkot előre meghatározott kritérium alapján, felelősségteljesen viszonyul az intellektuális tulajdont érintő kérdésekhez. – MNY.AO.A.3.13. Belátja a nyelv jelentőségét a kulturális és nemzeti identitás kialakításában; tiszteletben tartja a Szerbiában élő népek nyelvét, és ismeri kulturális örökségük és történelmük elemeit.
--	--	--

Középszint

Speciális tantárgyi kompetenciák 1 (STK 1)

A tanuló el tudja helyezni anyanyelvét a világ többi nyelve között, ismeri anyanyelve történelmi fejlődését, nyelvrokonait és a nyelvjárásokat. Megkülönbözteti az európai nyelvcsaládokat. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a grammatika különböző területeiről (fonetika, morfológia, mondattan, lexikológia, stilisztika) és a helyesírásról, ismereteit beszédben és írásban is alkalmazza. Életkorához mérten fejlett szókincse van, megkülönbözteti a közéleti és a magánéleti kommunikáció ismérveit, tud a kódváltás szükségességéről, és megnyilatkozásait a kommunikációs helyzethez igazítja. Szépirodalmi mű elemzésekor felismeri az epikai, lírai és drámai szöveg alapvető tematikai, kompozíciós és nyelvi-stilisztikai sajátosságait. Ismeri az alapvető irodalmi szakterminusokat, és megfelelő módon alkalmazza őket az irodalmi művek értelmezésekor. Önállóan elemez egy kiemelt problémát szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegben.

Speciális tantárgyi kompetenciák 2 (STK 2)

A tanuló összeköti a különböző tudományterületek információit, az önálló tanuláshoz és ismeretszerzéséhez szótárakat, kézikönyveket, enciklopédiákat és egyéb hagyományos és digitális információforrásokat, eszközöket használ. Mindennapi témákról érthetően tud megnyilatkozni, véleményét érvekkel és ellenérvekkel támasztja alá, álláspontját nyilvánosan is képes kifejezni. A helyesírási és nyelvhelyességi szabályoknak megfelelő, logikus és szerkezetileg összetettebb szóbeli vagy írásbeli (hagyományos és digitális) szöveget alkot. Értelmezi az irodalmi szöveg kulcsfontosságú elemeit, tematikai, stilisztikai, nyelvi és szerkezeti jellemzőit. Képes a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek szerkezetének és jelentésrétegeinek feltárására és értelmezésére. Elemzi a szövegben kiemelt problémát, és képes érvekkel alátámasztani a véleményét.

Speciális tantárgyi kompetenciák 3 (STK 3)

A tanuló fejleszti szóbeli és írásbeli kifejezőkészségét, és a nyelvi normát tiszteletben tartva összetettebb szóbeli és írásbeli szövegeket alkot különböző témákról. Elsődleges és másodlagos forrásokat használ, képes irodalmi művet ajánlani, és megindokolni a választását. Az irodalmi művek interpretációjánál alkalmazza az alapvető irodalmi szakterminusokat. Olvasási képessége fejlett, s tudatában van, hogy az olvasással nemcsak művészi élményekhez jut, hanem bővíti a tudását és a szókincsét is. Összekapcsolja a már meglévő ismereteit a nem szépirodalmi szövegek tartalmával, a szövegből szerzett információkkal, s képes meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Nyelvi és irodalmi tudását különböző kulturális tartalmak előállítására használja.

Középszint

STK 1	STK 2	STK 3
<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>
– MNY.AO.K.1.1. Meghatározza a magyar nyelv helyét a világ nyelvei között, ismeretei vannak a magyar nyelv eredetéről, legközelebbi rokonairól; ismeri a főbb nyelvtörténeti korszakokat. – MNY.AO.K.1.2. Felismeri a stílusfajtákat (szépirodalmi, tudományos, hivatalos, publicisztikai). – MNY.AO.K.1.3. Jelentéstani szempontból felismeri az azonos alakú, hangutánzó és	– MNY.AO.K.2.1. Alkalmazza elméleti tudását grammatikai jelenségek összetettebb nyelvi helyzetben való felismeréséhez, szemléltetéséhez és elemzéséhez: azonosítja, meghatározza a mássalhangzók minőségi és mennyiségi változásait. – MNY.AO.K.2.2. Észreveszi és kijavítja a hibákat saját és más szövegében a helyesírási alapelvekkel összhangban. Helyesen idéz, és megfelelően alkalmazza	– MNY.AO.K.3.1. Képes kritikus hozzáállással átgondolni a hosszabb, de egyszerűbb nyelvezetű szépirodalmi vagy nem szépirodalmi szövegeket (pl. képszerű-e a szöveg, utal-e más, hasonló szövegekre (intertextualitás), motiváltak-e a hősök tettei, nem szépirodalmi szöveg esetében logikus rendben követik-e egymást a mondatok és a bekezdések), s mindezt meg is tudja indokolni. – MNY.AO.K.3.2. Használja az

hangulatfestő szavakat. – MNY.AO.K.1.4. Ismeri a hangrend és illeszkedés törvényszerűségeit. – MNY.AO.K.1.5. Felismeri és megnevezi az egyszerű szavak és az összetett szavak fajtáit (tőszó, képzett szó, alárendelő és mellérendelő szóösszetétel). Az alapszófajok közül ismeri az ige, főnév, melléknév, számnév, névmások általános jellemzőit, alaktani viselkedését. Felismeri és megnevezi a határozószókat és igeneveket. – MNY.AO.K.1.6. Meg tudja különböztetni az egyszerű és az összetett mondatok fajtáit (tőmondat, bővített, hiányos, alárendelő, mellérendelő). Felismeri a szó szerkezeteket, és elemzi az egyszerű mondatokat. – MNY.AO.K.1.7. Képes a következő stilisztikai eszközök felismerésére: ismétlés, refrén, költői kérdés, ellentét, hangutánzás és hangulatfestés, fokozás. Képes megérteni, felfedezni az alakzatok poétikai szerepét (szemléletesség, hatásosság, esztétikai élmény) a szövegben és alkalmazni kommunikációjában. – MNY.AO.K.1.8. Felismeri a funkcionális stílusokat (publicisztikai, hivatalos, tudományos stb.) azok jellemzői alapján, és a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza őket.	az idézőjelet és a párbeszéd írásmódját. – MNY.AO.K.2.3. A kitűzött célnak és feladatnak megfelelő olvasási és tanulási stratégiákat alkalmaz. – MNY.AO.K.2.4. Rendszeresen olvas (tantervben szereplő és szabadon választott) irodalmi műveket, formálja olvasási szokásait és irodalmi/esztétikai ízlését. – MNY.AO.K.2.5. Ok-okozati összefüggéseket ismer fel a szöveg eseményeivel, a szereplők cselekedeteivel és tulajdonságaival, a történelmi és társadalmi kontextussal kapcsolatban, lírai szövegekben értelmezi a motívumokat, a stilisztikai-nyelvi eszközöket. – MNY.AO.K.2.6. Egy-egy irodalmi mű szereplőinek cselekedeteit elemezve képes összekapcsolni azok motívumait a valós életbeli erkölcsi dilemmákkal, és ezek alapján formálja saját álláspontját. Önállóan dolgozza fel az információt, reflektál a saját gondolkodási folyamatára, és alkalmazza azt egy új kontextusban (pl. erkölcsi döntéshozatal). Önreflexióval és strukturált gondolkodással értelmezi a szereplők cselekedeteit. Az erkölcsi álláspont kialakítása során saját értékrendjét is átgondolja, ami a metakognitív készségek erősödését jelzi.	együttműködés és a kommunikációs kultúra területén elsajátított képességeit, saját verbális és nem verbális kifejezési kultúráját, valamint tisztelettel hallgatja és tiszteletben tartja a másik véleményét különböző kommunikációs helyzetekben és a médiában. – MNY.AO.K.3.3. Ápolja nemzetének kultúráját, elfogadja és tiszteletben tartja más kultúrák különbözőségét. – MNY.AO.K.3.4. Összefoglal szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket, és kiemeli lényeges részleteiket; következtetéseit összefoglalja, összehasonlítja és érvekkel alátámasztja a szövegből és saját tapasztalatából vett tényekkel. – MNY.AO.K.3.5. Olvasáskultúráját a gyakorlatban is alkalmazza különböző (művészeti, digitális, informatikai, pénzügyi, egészségügyi, tájékoztató, tudományos, matematikai...) területeken: átgondolja a szövegben olvasottakat, és értékeli a tartalmát; összehasonlítja a szövegben található tényeket és álláspontokat saját tapasztalatával, elképzeléseivel, bizonyítékokat keres a szövegben, és szembehelyezi őket egyéb információforrások bizonyítékaival, eközben általános és speciális képességeire támaszkodik, de az absztrakt gondolkodás képességére is.
---	--	--

– MNY.AO.K.1.9 Következésképpen alkalmazza a helyesírási szabályokat, és észreveszi a hibákat saját és más szövegében. Világos mondatokat alkot. Bonyolultabb esetekben is tudja alkalmazni a helyesírás szabályait. – MNY.AO.K.1.10. Összeköti az irodalmi műveket a történelmi és társadalmi kontextussal. Tudja, hogy a befogadást, értelmezést befolyásolják az adott korok hagyományai, az értelmezésben közrejátszik a befogadó olvasói tapasztalata, műveltsége, a világról alkotott képe is. – MNY.AO.K.1.11. Felismeri a műben a lírai, epikai és drámai elemeket; megnevezi az alapvető irodalmi műfajokat (dal, elégia, óda, himnusz, életkép, elbeszélő költemény, novella, elbeszélés, regény, életrajz, önéletrajz, napló, útleírás, emlékirat, ismeretterjesztő szöveg, tragédia, komédia). – MNY.AO.K.1.12. Különbséget tesz az epikai közlés alapformái, az elbeszélés (narráció), a leírás, az elbeszélői reflexió és a dialógus között. Meg tudja fogalmazni az epikai művek szerkezeti egységeit (bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás). – MNY.AO.K.1.13. Megnevezi az elbeszélés különböző formáit (első és harmadik személyben való elbeszélés,	– MNY.AO.K.2.7. Különbséget tesz szubjektivitás és objektivitás között az irodalmi szövegben; felismeri a metaforát, szinesztéziát; humort, iróniát; felismeri a kifejezés/kommunikáció célját és értelmét (propaganda, manipuláció, reklám, tájékoztatás, felhívás, szórakoztatás...). Ezeket a fogalmakat képes konkrét szövegekben azonosítani és kontextusban használni. Például egy reklám szövegében felismeri a manipuláció szándékát, és alkalmazza ezt a tudást a szöveg céljának megértésére. A metafora, szinesztézia, humor és irónia felismerése és elemzése során a tanuló érzékenyebbé válik az irodalmi szövegek művészi értékeire. (Például egy környezetvédelmi témájú versben értékelheti, hogyan erősíti a szinesztézia a természet szépségének ábrázolását, ami mélyíti az esztétikai élményt és a környezeti tudatosságot.) – MNY.AO.K.2.8. Szóbeli vagy írásbeli szöveget ízlésének, stílusának megfelelően szerkeszt, esztétikusan átrendez, új megvilágításba helyez, a részeket összeköti, stb. – MNY.AO.K.2.9. Önállóan keres ki és köt össze információkat különböző művészeti és tudományos szövegekből, és felhasználja őket tanulás közben és mindennapi	– MNY.AO.K.3.6. Bővíti az olvasás iránti érdeklődését – figyelme kiterjed a különböző típusú és megjelenésű nem szépirodalmi szövegekre, az ifjúságnak szánt könyvkiadásra, a nemzeti és világirodalmi alkotásokra; tud könyvet ajánlani és értékelni mások ajánlásait. – MNY.AO.K.3.7. Megérti az irodalom és a kultúra viszonyát; esztétikai ízlését és erkölcsi érzékét az irodalom segítségével alakítja. – MNY.AO.K.3.8. Szóbeli vagy írásbeli szövegeket alkot (leírást, jellemzést, rövidebb esszét ír), adott témához, állításhoz kapcsolódó érveket gyűjt; érvel adott álláspont mellett/ellen; összehasonlít filmet és irodalmi szöveget, véleményközlő, rövid ismertetést ír. – MNY.AO.K.3.9. Értékeli Szerbia kulturális sokszínűségét, becsüli hazájának művelődési hagyatékát; fejlett kulturális szükségletekkel rendelkezik. Felismeri a nemzeti értékeket, ápolja a történelmi és kulturális örökséget, tiszteli saját nemzetének és más nemzeteknek a sajátosságait.
---	--	--

kronológiai és retrospektív; leírás, a leírás fajtái; monológ, belső monológ és párbeszéd), a nyelvi-stilisztikai kifejezési eszközöket, továbbá a verssor, versszak/strófa és rím formáit (bokor, páros, kereszt, ölelkező), amikor egy irodalmi művet elemez. – MNY.AO.K.1.14. Felismeri a mű szabad átköltését, átíratát, parafrázisát. A hasonlóságokat megnevezi, értelmezi.	élethelyzeteiben. Kiemeli az irodalmi mű univerzális értékeit, és összeköti őket saját tapasztalatával és életkörülményeivel. – MNY.AO.K.2.10. Használja a nyomtatott és elektronikus szótárakat, enciklopédiákat és lexikonokat; felismeri a tömegkommunikáció szerepét és befolyását; tájékozódik a világháló és egyéb korszerű kommunikációs technológiák által meghonosított műfajok és nyelvi/nyelvhasználati formák között.	
---	---	--

Haladó szint

Speciális tantárgyi kompetenciák 1 (STK 1)

Megérti a nyelv és a többnyelvűség szerepét, felismeri azok társadalmi, kulturális és kommunikációs funkcióit. Képes a többnyelvűség előnyeit alkalmazni különböző kommunikációs helyzetekben, például társas interakciókban vagy tanulási folyamatokban. Részletesen ismeri a magyar nyelv grammatikai szabályait és szerkezetét. Képes a nyelvtani elemeket analizálni és azok funkcióját értelmezni különböző szövegekben, például a mondat szerkezetek jelentésteremtő szerepét vizsgálva. Hatékonyan alkalmazza a szóbeli és írásbeli kifejezési formákat, amelyek elősegítik a tanulási folyamatokat, az állampolgári szerepvállalást és a szociális beilleszkedést. A tanuló hatékonyan alkalmazza a szóbeli és írásbeli kifejezési formákat, amelyek elősegítik a tanulási folyamatokat, az állampolgári szerepvállalást és a szociális beilleszkedést. Kreatívan alkalmazza a megismert stilisztikai eszközöket saját szövegeinek megalkotásában, például esszék vagy kreatív írások készítése során, figyelembe véve azok esztétikai és kommunikatív hatását. Megérti az irodalom és más művészeti ágak, tudományterületek, valamint technológiák közötti összefüggéseket, például az irodalmi motívumok megjelenését a vizuális művészetekben vagy a digitális médiában. A magyar és világirodalmi művek, színházi és filmes alkotások, valamint médiatartalmak fogyasztása révén aktívan alakítja személyes, nemzeti és kulturális identitását. Reflektál a kulturális örökség szerepére, és értékeli, hogyan járul hozzá az európai és nemzetközi kulturális közösséghez való tartozás tudata saját világnézetének formálásához.

Speciális tantárgyi kompetenciák 2 (STK 2)

Elemzi és értelmezi a nyelvi, irodalmi és művelődési témák társadalmi, kulturális és kommunikációs összefüggéseit, majd ezeket a felismeréseket nyilvános megszólalásaiban tudatosan alkalmazza. Az irodalom és nyelvtan tanulmányozása során felfedezi a kutatás és kreatív önkifejezés lehetőségeit, és a megszerzett tudást aktívan integrálja saját gondolkodásába és kommunikációs gyakorlatába.

Önállóan azonosítja és értékeli a különféle nyelvi regiszterek, stílusok és stílusrétegek szerepét a szóbeli és írásbeli szövegalkotásban, majd ezeket a tudatos nyelvhasználat eszközeiként alkalmazza különböző kommunikációs helyzetekben. Összeveti és kritikai szempontok alapján elemzi a különböző tudományterületek forrásaiból és a médiumokból származó információkat, önálló véleményt alkot azok hitelességéről, céljáról és kontextusáról. E komplex ismeretekre építve új gondolatokat, tartalmakat és szövegeket hoz létre.

Speciális tantárgyi kompetenciák 3 (STK 3)

A tanuló tudatosan elemzi és fejleszti olvasás- és beszédkulturáját, valamint nyelvhasználati igényességét, felismerve ezek jelentőségét saját tanulmányi előrehaladása, személyes kiteljesedése és társadalmi integrációja szempontjából. Képes kritikai szemlélettel értelmezni a nyelvet, az irodalom és a tudomány működésére ható társadalmi-gazdasági folyamatokat, és ezek tükrében alakítja nyelvi és kulturális döntéseit.

Értékeli és mérlegeli azokat a tényezőket, amelyek közössége fenntartható fejlődését befolyásolják, és nyelvi, kulturális vagy társadalmi kérdésekben felelős döntéseket hoz. Tudatában van annak, hogy választásai nemcsak saját életére, hanem a közösségre is hatással vannak, ezért törekszik ezek tudatos, reflektív alakítására.

Önállóan alkot véleményt, szövegeket és érveket sorakoztat fel a nyelvhasználat, a társadalmi felelősségvállalás és a fenntarthatóság kérdéseit ötvöző témákban, és ezekkel aktívan hozzájárul közössége értékorientált diskurzusaihoz.

Haladó szint

STK 1	STK 2	STK 3
<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>	<i>A tanuló:</i>
– MNY.AO.H.1.1. Megérti és megmagyarázza a nyelv alapvető funkcióit (kommunikációs és alkotói); ismeri az egynyelvűség és többnyelvűség fogalmát, és ismeri a Szerbiában létező sokszínű nyelvi körülményeket. – MNY.AO.H.1.2. Megérti az archaizmus és neologizmus szakterminusok jelentését. Ismeri és meghatározza az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok fajtáit; tagmondatokra bontja a többszörösen összetett mondatot, meghatározza a tagmondatok viszonyát.	– MNY.AO.H.2.1. Elemzi az irodalmi szöveg szerkezetének kulcsfontosságú elemeit (tematikai, stilisztikai, nyelvi megformáltságot), ehhez irodalomelméleti terminológiát használ. – MNY.AO.H.2.2. Értelmezi, összehasonlítja a szépirodalmi szövegek jelentését, nyelvi, esztétikai és strukturális sajátosságait, értelmezéskor megfelelő szakterminusokat és poétikai	– MNY.AO.H.3.1. Fejleszti tanulási képességét adat- és információkezelési, keresési technikák alkalmazásával nyomtatott és elektronikus szövegekben. Az információ mérlegelő befogadásának megalapozására törekszik. Különféle szövegfeldolgozási módokat alkalmaz. Az információhordozók kommunikációs funkcióit és az olvasott szöveg műfaji különbségeit megfigyeli, értékeli, összehasonlítja. Az aktív és passzív

– MNY.AO.H.1.3. Ismeri és megnevezi a szófaji kategóriákat, átlátja a szófaj és a mondatrészi szerep összefüggését. Felismeri a többszófajúságot. – MNY.AO.H.1.4. Megnevezi a szóelemeket, a szóalkotás módjait (szóképzés, szóösszetétel, mozaikszó-alkotás, szóelvonás, szórövidülés). – MNY.AO.H.1.5. Ismeri a magyar nyelvemlékeket (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom</i>), általuk megérti a magyar nyelv szókészletének történeti változását, grammatikai jellemzőit. Ismerettel rendelkezik a 19. század nyelvújító mozgalmáról. – MNY.AO.H.1.6. Elemzi a szószerkezeteket, megérti a különféle mondatípusok közlési szándékát (megállapítás, biztatás, kívánság, bizonytalanság, felszólítás stb.), kommunikációs szerepüket/céljukat (tájékoztatás, felhívás, kifejezés), valamint azok szerepét a nyelvi rendszerben. Megnevezi a névszói és névszói-igei állítmányt, a határozatlan és általános alanyt, a halmozott szintagmákat. – MNY.AO.H.1.7. Meghatározza az ismeretlen szavak és kifejezések jelentését a szövegkörnyezet alapján, ismeri és használja a metonímiát, az allegóriát és a szimbólumot. – MNY.AO.H.1.8. Meghatározza a lírai, az	fogalmakat használ. – MNY.AO.H.2.3. Problémamegoldó készségét alkalmazva elemzi a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megismert problémát, ötletet, különböző szemszögekből megvizsgálva érveket keres az adott problémára, rangsorolja őket, és felülvizsgálja az értékeket, esetleg korrigálja/módosítja álláspontját. – MNY.AO.H.2.4. Előadásának, beszámolójának, bemutatójának célját, tartalmát és módját a kommunikációs helyzethez igazítja. – MNY.AO.H.2.5. Kreatív módon alkot különböző típusú szövegeket. Egyediségre és eredetiségre törekszik. – MNY.AO.H.2.6. Kutatja és összeveti a különböző médiaforrásokból származó információkat, felméri a források megbízhatóságát és az információk relevanciáját. Összeköti a szövegben ismertetett információkat, és következtetéseket von le.	szókincsét önálló kutatómunkával gyarapítja. Tud új szempontok szerint szöveget létrehozni; különböző elemekből alkotni egy koherens egészet, újat létrehozni vagy az elemek struktúráját átszervezni. – MNY.AO.H.3.2. Használja a hagyományos és az új médiumokat; megfigyeli a médiajelenségeket, felismeri a média manipulációinak különböző fajtáit és azok hatását a valóságra. – MNY.AO.H.3.3. Ismeri és alkalmazza a nem verbális kommunikáció eszközeit. Személyes, egyéni stílust alakít ki verbális és nem verbális kommunikációjában. – MNY.AO.H.3.4. Pozitív interakciót és együttműködést ér el a csapatmunkában, kitartó és proaktív a célok elérésében; kész részt venni a lokális közösség és a társadalom tevékenységeiben. Kulturált nyelvi magatartás jellemzi a társas kommunikációban. Saját megnyilvánulásaival példát mutat tiszteletből, udvariasságból. – MNY.AO.H.3.5. Figyelemmel kíséri a művészetek, a tudomány és a technológia fejlődését és hatását az írásbeliségre és a nyelvre; ápolja, védi a műemlékeket, óvja a természetet, a természeti környezet kincseit, és ügyel a fenntartható életvitel minden szegmensére. – MNY.AO.H.3.6. Objektív és kritikai
---	--	--

epikus és a drámai szövegek jellemzőit különböző irodalmi művekben és az irodalmi határműfajokban (pl. népballada/műballada, episztola, drámai költemény, tragikomédia). – MNY.AO.H.1.9. Felismeri és leírja a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek nyelvi, szerkezeti és/vagy esztétikai tulajdonságait, és felhasználja őket irodalmi művek értékelésekor és saját stílusának kialakításakor.		hozzáállással olvassa, vizsgálja a szöveg tartalmát, formáját, szerkezetét, műfaji jellemzőit, stílusát. Különbséget tesz tények és interpretáció között, felismeri a szerzői elfogultságot és az előítéleteket. – MNY.AO.H.3.7. Tudatos olvasás és írás által fejleszti az erkölcsi érzékenységet, reflektál az irodalmi művek élet- és döntéshelyezeteire (pl. esetenként dramatizált jelenetek előadását, aktualizálását is alkalmazza). Fejleszti felelősségérzetét, vállalja döntéseinek következményeit. Felelős állampolgárként nyilatkozik. – MNY.AO.H.3.8. Felfedezi az irodalom és a társművészetek kapcsolatát, a médiumváltás sajátosságait, összehasonlítja az irodalmi szövegeket és a társművészeti alkotásokat, képes különbségek és azonosságok megfogalmazására. – MNY.AO.H.3.9. Értékeli a nyelvet mint a nemzeti kultúra médiumát, a nemzeti kulturális hagyatékot, Európa és a világ kulturális sokszínűségét.
--	--	---